

Tämä on rinnakkaistallenne. Sen viitetiedot saattavat erota alkuperäisestä /

This is a self-archived version of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Version: publisher's version

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: /

To cite this article please use the original version:

Pulkka, Eeva-Kaisa 2021. Mehiläiset turvottavat marjojen ja erikoiskasvien satoja. Maatilan Pellervo (1-2), 18-21.

Vadelman kukka on mehiläiselle mieleinen.

Mehiläiset

turvottavat marjojen ja erikoiskasvien satoja

Pölytyspalvelut ovat Suomessa vielä harvinaisia, vaikka mehiläisten pörräyskukissa tuo lisäsatoa. Tavallisiin viljelykäytäntöihin mehiläiset sopivat hyvin.

EEVA-KAISA PULKKA, teksti ja kuvat

Kesä–heinäkuun vaihteessa vadelman yläoksilla on jo suuret raakileet, mutta pensaan sisässä ja alaoksilla käy jatkuva surina. Mehiläiset keräävät mettä mielikukistaan.

Mehiläiset ovat surisseet siilinjärveläisen Antti ja Ilkka Argillanderin marjatilalla jo parikymmentä vuotta. Puolenkymmenen kilometrin päässä

asuvan Väinö Kuivalaisen mehiläispesä on tilan mailla kahdessa eri paikassa. Tänä kesänä pesiä on reilu kaksikymmentä.

”Marjanviljelylle mehiläisistä on todella iso hyöty. Vadelma ja pensasmustikka hyötävät mehiläisten pölytyksestä eniten ja mansikkassakin koko kasvaa”, Ilkka Argillander toteaa.

Hän muistelee tutkimusten mu-

kaan sadonlisän olevan viidentoista prosenttia luokkaa, mutta oman kokemuksensa perusteella hän uskoo sen olevan enemmän.

Yhteistyö sai alkunsa Kuivalaisen ostettua naapurinsa mehiläispesät, joiden mukana tuli tarhapaikka Argillanderien tilalla.

Kuivalainen huolehtii pesistä eikä rahaa ole yhteistyössä liikuteltu, sillä hyöty on katsottu molemminpuoliseksi. Tosin Kuivalainen toteaa, etteivät marjat ole tänä aikana päässeet pakastimesta loppumaan. Lisäksi Kuivalaisen hunajaa on myynnissä Argillanderilla satokauden aikana.

Mutkaton työkaveri

Marjatilalla käytäntöihin tai töihin pelon laidalla olevat mehiläispesät eivät juuri vaikuta. Mehiläisen pistoja ei ole tarvinnut pelätä ja varsin lähellä pesiäkin voi liikkua turvallisesti ilman erityisiä suojavarusteita, kun itse pesiin ei mene koskemaan.

Mehiläisten huomioiminen ei ole vaikeaa kasvinsuojelun suhteen, se tehdään lentoajan ulkopuolella ja käytettävät aineet valitaan niiden mukaan.

”Paras aika kasvinsuojeluruiskutukseen on muutenkin illalla ja yöllä, jolloin mehiläiset eivät lennä. Kimalaiset lentävät myöhempään, mutta niitäkään ei aivan yöllä liiku”, Ilkka Argillander sanoo.

Väinö Kuivalainen tarkistaa pesät reilun viikon välein. Suojavarusteet ovat tarpeen, vaikka mehiläiset ovat yleensä rauhallisia ja pistot harvinaisia.

Mehiläispesien kennoissa käy kuhina. Hunajaa on tähän kennoon jo kertynyt.

MITEN ALKUUN?

Jos pölytyspalvelu kiinnostaa, löytyy tarhaajien tietoja osoitteesta polytys.fi. Ota reilusti yhteyttä ja kysy. Tietoa löytyy myös meneillään olevasta Savonia-ammattikorkeakoulun vetämästä Satoa ja laatua pölytyspalveluista -hankkeesta.

Pesien siirtäminen ja hoito vievät aikaa, joten korvaus pesistä on tarhaajalle paikallaan. Samasta syystä pesien on hyvä olla samassa paikassa koko kesän tai vakituisella tarhapaikalla.

Parhaiten mehiläiset pörräävät oikeassa kasvissa, kun pölytettäväksi suunnitellun kasvin kukinta on alkanut juuri ennen pesien tuomista paikalle. Muuten ne saattavat alkaa etsiä mieleisempiä kasveja lähialueelta.

Keskustele kasvinsuojelusuunnitelmista avoimesti tarhaajan kanssa. Tarhaajien kannattaa tiedottaa pesiensä sijainnista, näin vältetään tahattomilta vahingoilta.

Ennen omien pesien hankkimista kannattaa käydä mehiläishoitajakurssi tai palkata pesille työn osaava hoitaja.

Antti ja Ilkka Argillander ovat tyytyväisiä pieniin työläisiinsä. Etenkin vadelman ja mustikan sadoissa mehiläisillä on iso merkitys.

Kuivalainen kiittelee nykyviljelijöitä. Hän sanoo viljelijöiden tänä päivänä kyllä huomioivan pölyttäjät, kun asia on ollut paljon esillä.

Argillanderien marjatilalla Kasurilassa on aivan tiiviin omakotiasutuksen kupeessa. Marjoja myydään lähialueen toreilla ja myyntipisteissä sekä suoraan tilalta joko poimittuna tai itsepoimintana.

Mansikkaa on noin kahdeksan hehtaaria sekä kevään istutukset, vadelmaa 2,5 hehtaaria, mustikkaa reilu hehtaari sekä mustaherukkaa hehtaarin verran. Yhteensä marjakasveilla on noin 15 hehtaaria.

Pellot ovat vuoroviljelyssä ja naapurin siemenviljelijä kylvää ja pui vilja-alat ja toinen naapuri viljelee nurmia karjalleen. Lisäksi marjoilla on vuokramaita naapurilta. Näin pelloille saadaan pidempi kierto.

Mansikassa satovuosia on yleensä neljä ja vadelmalla noin kymmenen.

Pensasmustikkapensaat ovat olleet samat nyt viisitoista vuotta eikä niiden uusiminen näytä vielä aikoihin olevan tarpeen.

Sadon pelastaja

Mehiläisten työnjälki näkyy myös muiden kasvien viljelyssä. Tehokas pölytys voi muuttaa pelot kadosta sadoksi.

”Viime kesänä kirpat iskivät rypselpelttoon pahoin ja pelto näytti niiden jäljiltä huonolta. Kukintavaiheessa mehiläiset hoitivat pölytyksen niin tehokkaasti, että satoa tuli kuitenkin noin puolitoistatuhatta kiloa hehtaarilta”, kertoo siilinjärveläinen **Antti Kröger**.

Hän viljelee pääasiassa erikoiskasveja, tänä vuonna puna-apilaa, kuminaa, rypsiä ja härkäpapua. Aiemmin tilalla on ollut myös tattaria. Mehiläiset ovat hänen puolisonsa **Katja Koukan** harrastus.

”On hankala mitata tai muuten todistaa, mutta taatusti mehiläisistä on hyötyä. Jos joka kukka pölyttyy, niin ainahan se satoa lisää”, Kröger toteaa.

Tilalla on ollut pesiä viitisen vuotta. Katja Koukkaa houkutti oman hunajan tuottaminen ja kurssin kautta tilalle tulivat ensimmäiset pesät. Hunajaa tulee nyt omaan ja lähipiirin tarpeisiin, mutta suurempi arvo mehiläisillä on pölyttäjinä.

Krögerillä on erikoiskasvien siementuotantosopimus ja mehiläisten pölytys parantaa hänen mukaansa myös sadon laatua määrän ohella. Pesiä ei juuri siirrellä, sillä suurin osa kasveista on mehiläisten lentosäteen sisällä. Toki hunajan siitepölymäärittysten perusteella mehiläiset ovat käyneet myös lähimetsän marjoissa.

Pesien määrä pysynee nykyisessä, sillä muiden töiden ohella hoidettuna aika ei riitä enempään. Kokemukset ovat kuitenkin niin hyvät, ettei mehiläisistä luovuta.

”Mitä enemmän mehiläisten hoitoon pääsee sisälle, sitä koukuttavampaa se on. Miten niin pienessä voikin olla niin paljon älyä!” Koukka hämästelee.

Pölytyspalvelu kiinnostaa

Väinö Kuivalainen kiinnostui mehiläisistä 50 vuotta sitten nähtyään ilmoituksen mehiläishoidon kurssista ja on tarhannut mehiläisiä siitä lähtien vaihtelevassa laajuudessa. Parhaimmillaan pesiä on ollut 120 ympäri Pohjois-Savoa.

Nyt pesiä on oman kotipaikan ja Argillanderien marjatilalla lisäksi kolmessa eri paikassa, joissa mehiläisillä on pölyttävänä luonnonkukkia ja lähipeltojen kasveja.

”Pölytyspalvelua kyllä kysytään, mutta Suomessa siitä ei juuri olla valmiita maksamaan. Tein siirtokärrykin ja sen päällä on nytkin pesiä, mutta kovin kauas niitä ei kannata viedä.”

Kuivalaisen mukaan keskieuropalaisille kollegoille pölytyspalvelu on hunajaa suurempi bisnes. Siihen poh-

”Viime kesänä kirpat iskivät rypselpelttoon pahoin. Kukintavaiheessa mehiläiset hoitivat pölytyksen niin tehokkaasti, että satoa tuli noin puolitoistatuhatta kiloa hehtaarilta.”

Vadelma on yksi houkuttelevimmista kasveista mehiläiselle. Argillanderien tilalla on marjojen kukkien lisäksi muun muassa apilaa riviväleissä, mistä mettä kerätää.

jautuen mehiläishoitajien suositus pölytyspalvelun hinnaksi on 50–100 euroa pesältä.

Kuivalainen käy hoitamassa pesät kahdeksan, yhdeksän päivän välein ja huolehtii, etteivät mehiläiset ala parveilla.

”Mehiläisten hoito vaatii ammattitaitoa, säännöllisyyttä ja huolellisuutta. Parveilu voidaan estää ja siten välttyä sen aiheuttamilta vahingoilta.”

Siitä huolimatta parvi saattaa joskus pesästä lähteä. Silloin vaarassa ovat lähialueen savupiiput ja ilmastointihormit. Parvi nimittäin rakentaa kennoston muutamassa tunnissa ja vuorokaudessa sitä on jo metrin verran, kennoissa hunajaa ja kuningatar aloittanut muninnan.

Kuivalainen suosittaakin mehiläistarhan lähellä asuvia laittamaan piippujen ja ilmastointihormien päähän kolmen millin verkon. Se ei haittaa piipun toimintaa, mutta estää mehiläisten pääsyn piippuun.

Jos mehiläiset ovat päässeet asettumaan piippuun, Kuivalainen neuvoo lorauttamaan piippuun ensin kahvikupillisen bensaa. Se kaasuntuu ja tappaa mehiläiset, minkä jälkeen siivouksen voi aloittaa turvallisesti. □

Yhdessä pesässä on kymmenestä viiteentoista kiloa mehiläisiä ja kilossa 15–20 000 mehiläistä eli yhteensä muutaman sadantuhannen pölyttäjän armeija pesää kohti.

